

Tillæg til »Vore Kirkegaard« bind 16 nr. 9

Generalforsamling

Foreningen for kirkegårdskultur afholder sin ordinære generalforsamling mandag den 4. juli 1949 kl. 10,45 på Olsens hotel i Maribo. Dagsorden ifølge lovene. Exemplarer af lovene fås portofrit tilsendt ved henvendelse til foreningens kontor, Jomfrusti 16, Haderslev.

Den 1. april 1949.

C. I. SCHARLING

formand.

/H. F. Jegsen,
sekretær.

I tilslutning til generalforsamlingen afholdes der kirkegårdsbesøg og om aftenen offentligt møde, hvorom nærmere bekendtgørelse vil ske i »V.K.« nr. 10.

Nye medlemmer

Afdeling C.

937. Hr. Egon Nielsen, Søbæk planteskole, Langå.
938. Hr. kirkegårdsgartner P. V. Ruders, Bjørnbaksvej 10, Viby J.
939. Hr. stadsgartner Wendelboe, Ålborg.

Afdeling D.

106. Halmstads kyrkogårdar, Halmstad, Sverige.

KONTINGENTINDBETALING

Da finansåret er udløbet pr. 31. marts, skal man herved høfligst anmode medlemmerne i Danmark om at indbetale det for året 1949/50 skyldige medlemskontingent til Foreningen for kirkegårdskultur, postkonto 11915, Roskilde. Beløbet er det samme som ydet ifjor, nemlig kr. 6,00 for personlige medlemmer og efter særlige regler for menighedsråd m. fl. Medlemmer i Udlandet bedes betale kontingentet (kr. 8 i dansk mønt) gennem deres bankforbindelse til samme konto. Opkrævning på ikke indgåede beløb udsendes fra den 20. april.

FRA DANSKE DAGBLADE

- 2/12 (Århus Amtst.): Hornslet kgd. opmåles for regulering af landinspektør *Krintel*.
7/12 (Holbæk Amts Soc.-Dem.): Kalundborg kgd. skal udvides.
7/12 (Nakskov Tid.): Kgd. i Nakskov skal udvides, men hvor?
7/12 (Thisted Amts Avis): Sennels skal have ligkapel til kr. 7600.
7/12 (Ringsted Folketid.): Kk.-Eskildstrup kgd. er reguleret (havearkitekt *Johannes Tholle*; anlægsgartner *G. Michael Larsen*).
7/12 (Kalundb. Avis): Mere kgds.jord nødvendig i Kalundborg.

- 7/12 (Svendborg Avis): St. Jørgens kgds. udv.
8/12 (Dannevirke): Ved møde om Skodborg kgds. udv. overdroges arbejdet til entreprenør *P. Chr. Pedersen* (havearkitekt *Johannes Tholle*).
8/12 (Skive Soc.-Dem.): Efter licitation overdroges arbejdet med udv. af Jebbjerg kgd. til entreprenør, vognmand *Kr. Kjærsgaard* (30,938 kr.) og gartner *K. Blæsbjerg* (9475,- kr.) (havearkitekt *Johannes Tholle*).
9/12 (Svendborg Amtstid.): Ud. af St. Jørgens kgd. i Svendborg.
10/12 (Vordingb. Dagbl.): Modstand imod det præmierede kapelprojekt til Næstved.
11/12 (Silkeborg Venstrebl.): Silkeborg kgd. udv. imod nord (overgraver *Møller*).
11/12 (Rosk. Dagbl.): Plan om stor udv. af Brøndbyvester kgd. (450 gravpladser).
14/12 (Fr.borg Amtstid.): Hørsholm menighedsråd har købt 18,000 m² af planteskolens areal for 31,864 kr. til udv. af kgd.
16/12 (Rosk. Dagbl.): Glostrup kgd. skal udv. for kr. 60,000.
18/12 (Sønderjyden): Ved møde om Tyrstrup kgd. besluttedes udvidelse mod øst.
20/12 (Fr.borg Amts Avis): Det er muligt at udv. Hillerød kgd.
21/12 (Hejmdal): Bov kgds. udv. er færdig; omkostn. ca. 51,000 kr. (havearkitekt *Johannes Tholle*; entreprenør *Nic. Wolf*).
21/12 (Licitationen): Herfølge kgd. udv. i kalkgraven (stiftsgartner *E. Qvist*).
21/12 (Svendborg Avis): Ikke brug for ny kgd. i Svendborg?
5/1 49 (Thisted Amts Avis): Thyborøn kgd. skal udv. for 30,000 kr.
11/1 (Social-Dem.): Sundby kgd. i Kbh. er for lille.
15/1 (Aftenposten): Vor egen tids kirkehistorie.
16/1 (Århus Stiftstid.): Odder kgd. udv. mod vest (arkitekt *H. D. Nielsen*).

- 18/1 (Østsj. Stiftstid.): Hårlev kgd. udv. (havearkitekt *Johannes Tholle*; gartner *M. Dahl*, smedemester *Carlo Petersen* m. fl.)
- 22/1 (Ekstrabl.): Gartnerpriser på kgd.
- 23/1 (Ålborg Amtstid.): Hals kgd. udv. af stadsgt. *Wendelboe*.
- 27/1 (Randers Dagbl.): Hobros nye kgd. vil koste kr. 50,000 (kirkegårdsgt. *S. Hansen*, arkitekt *Sv. Rolloff-Nielsen*).
- 29/1 (Rosk. Tid.): Kgd. som private forretninger (USA).
- 30/1 (Fr.borg Amts Avis): Birkerøds nye kgd. indviet i går af pastor *Melbye* (kommuneingeniør *Poul Larsen*, arkitekt *Rolloff-Nielsen* og kgdsgt. *S. Hansen*).
- 31/1 (Berl. Tid.): Ikke hønsehuse opad kirkerne (se hovednr. s. 98 fl.).
- 2/2 (Ærø Folkebl.): Søby kgd. udv. af landinspektør *Macheprang* (stenhugger *L. R. Pedersen*, snedkerm. *L. P. Madsen*, gartnerne *Knudsen* og *Olsen* samt graver *Ove Andersen*).
- 3/2 (Licitationen): Ud. af Randers Nordre kgd.
- 3/2 (Social-Dem.): Der indrettes urnehave på Sorgenfri kgd.
- 5/2 (Nordsjæll.): Egebæksvang kgd. udv. af ingeniør *Ebbe Laggård*.
- 7/2 (Politiken): Kgds-graverne har for travlt.
- 8/2 (Politiken): De travle graverfolk.
- 9/2 (Politiken): Graverne er ikke taktløse.
- 19/2 (Berl. Aften): Danske ligprædikener gennem 200 år.
- 11/2 (Randers Amts Avis): Ud. af Randers nordre kgd. udliciteret.
- 18/2 (Krist. Dagbl.): Udsigt til lovforslag om overførelse af kirkegårdenes vedligeholdelsesudgifter til den kommunale ligning.
- 18/2 (Ringkøbing Amts Avis): Ramsing kgd. reguleres efter gartner *Thybjergs* plan.
- 19/2 (Holstebro Avis): I USA drives kgd. som private forretninger.
- 26/2 (Aftenbl.): Århus byråd lader rejse egekors på patriotgravene.
- 3/3 (Vendsyss. Venstrebl.): Løkken kgd. skal udv.
- 3/3 (Herning Folkebl.): Ny kgd. skal planlægges i Herning.
- 12/3 (Jydske Tid.): Sønderho sætter på kgd. minder for sine søfolk (billedhugger *Elo* †, havearkitekt *Johannes Tholle*).
- 15/3 (Holbæk Amts Soc.-Dem.): Tveje-Merløse kgd. skal reguleres.
- 17/3 (Helsingør Soc.-Dem.): Der exproprieres jord til Hellebæk kgds. udv.
- 22/3 (Social-Dem.): Hareskov kgd. udv. med 480 gravsteder og 4000 urnepladser.

FRA NORSKE DAGBLADE

- 19/11 (Agder Tid.): Ud. af Oddernes kgd.
- 26/11 (Rjukan Arbejderbl.): Rjukan kgd. skal bli penere; Dal kgd. udv.
- 29/11 (Velgeren): Østsinni kgd. foran udv.
- 7/12 (Velgeren): Kk. på Fagernes skal ligge på Museumshaugen.
- 12/1 49 (Fjell-Ljom-Røros): Det sidste gravfeltet på Brekkem kgd. stukket ud.
- 28/1 (Agder Tid.): Herefoss må få en kgd. for gravurner.
- 28/1 (Adresseavisen): Den nye kgds.form.
- 29/1 (Tiden): Planerne om ud. af kgd. i Stokken.
- 2/2 (Drammens Tid.): Kgd. i Røyken udvides.
- 8/2 (Totens Bl.): Kr. 2000 til forskønnelse av kgd. i Østre Toten.
- 16/2 (Rjukan Arbejderbl.): Rjukan kgd. skal bli vakrere.
- 24/2 (Sunmørsposten): Ud. af Sykkylven kgd.
- 26/2 (Guldbrandsdølen): Lesja kgd. skal gøres vakrere.

FRA SVENSKA DAGBLADE

- 11/9 (Lunds Dagbl.): Krigsgravvård ett problem, som kan bli aktuellt för Sverige.
- 8/12 (Nya Norrland): Nora udv. sin kgd. Budget: kr. 80,000.
- 16/12 (Norra Vestbotten): Skellefteå planerer ny kgd. (trädgårdsark. *Sv. A. Hermelin*; arkitekt *Romare*).
- 28/12 (Skellefteåbladet): Landskommunen Skellefteå får Sveriges vackraste begravningsplats.
- 26/1 49 (Arbetet): Femtio tunnland jord kyrkogårdsmark i Lund.

FRA TIDSSKRIFTERNE

The American Cemetery, decb. 48: Legal Pointers for Cemetery Officials. Cemetery Taxation Problems. Some Typical Problems of an Old Cemetery. Riverside — a Typical New England Family Cemetery. Ancestor Worship in China. Interment Charges as Explained To Funeral Directors. New National Cemetery in Old Volcano Crater. — Jan. 49: Legal Pointers for Cemetery Officials. School for Training Cemetery Personnel to Begin Third Year. San Fernando — Where Old World Charm meets News Worlds Progress. »But for the Grace and God«. The Trails to Sales. Cemetery News Notes. Tombs of Shakespeares Rome and Juliet.

Canadian Funeral Service vol. 27 nr. 1, jan. 49: What have You got to say for Yourself? Ontario News Flashes, News for Western Canada. News from Eastern Canada.

Nr. 2: Male the Public Your Partisan. Funeral Costs. Travel is broadening. Skulleries. Ontario apprives new Regulations. General Canadian Funeral News. Stuart-Dougall. Survey Reveals public Opinion of Funeral Service.

Gartneryrket nr. 10: Penere gravlunder på landsbygda.

Garten und Landschaft hefte 1—2: Kritische Betrachtungen zum Friedhofsheft November—Dezember. Zu den Ausserrungen von Albert Eckert. Zum Aufsatz »Unsere Friedhöfe« von Ulrich Wolf. Bemerkungen zum Friedhof Nellingen.

Havekunst 1948 nr. 7: Konkurrence om en ny centralkgd. i Næstved.

Ignis nr. 1: Sångar vid eldbeg. och begravning. En eldbeg. rörelsens samling av sånger och dikter. Om underhållstaganden för gravplatser. Vad man fann under hörsalen i Norrköping. Til de dödes minne. Lapsk pietet inför döden. Släkten Liljencrantz' kolumbarium på Betkyrka kyrkogård. — Nr. 2: Bidrag av stat och kommune för eldbegändamål. Om besiktningsskyldighet för krematoriernas histhissar. Den konstnärliga utsmyckningen i Kristiansstads krematorium. 324 holländares aska spreds för vinden. — Nr. 3: Gallundersökning om eldbeg. Äre kolumbarierne berättigade? Kapellkrematoriet i Reykjavik. Krematorieplanerna i Tranås. Skola de döda nedläggis i jorden och få ansiktet vänt mot öster?

Landsbygraveren nr. 1: Nytårshilsen. Året 1948. Anno 1949. — Nr. 2: Hvorfor bruger provsterne ikke deres magt? Fjelsestervang kirke 50 år. Spenstrup kk. Cirkulærer. — Nr. 3: Af dagbogen. Der er skrevet og talt. Åbne eller lukkede kirker. En patriot. Mostæppe. Præster contra gravere.

Norsk hagetidend nr. 1: Glimt fra en engelsk urnelund.

Pharos nr. 1: Progress of Cremation in Great Britain 1938—48. The Cremation Conference, Hastings 1949. A Miscellany. Churchyards as Gardens of Rest. Six new Crematoria. Round the Country. State Support for Cremation in Sweden. News from Abroad.

Stenhuggertidende nr. 2: Kirkegårdsensretningen.

BOGANMELDELSER

Trädgårdskonst. Den moderne trädgårdens och parkens form. Gregor Paulsson, Sven A. Hermelin, Walter Bauer og Holger Blom. 4°, 608 s., Natur och Kultur, Stockholm 1948. Kr. 140,- indb.

Dette er utvivlsomt det største værk i sin art

i de nordiske sprog, og det rummer adskilligt af værdi fra dansk og svensk havekunst, selvom der også findes væsentlige partier i text og billeder, som er gentagelser fra det i 1939 udkomne værk: Om Haver. I sit indledende afsnit har professor *Erik Lundberg* også et parti, der hedder »kyrkogårdens specielle problem«, i hvilket han siger mange rigtige ting, og hvor man finder nogle gode og talende billeder, ikke mindst af stadstrgsm. *Iwar Anderssons* optagelser. Også i afsnittet om indhegninger har samme forfatter noget om kirkegårdene, dels med egne fotografier, dels optagelser ved *Robert Nilsson* og *Iwar Andersson*.

I det hele værk fylder kirkegårdene af forståelige årsager kun nogle få sider, men for hvem der iøvrigt har interesse for hovedemnet, nemlig den moderne haves og parks form (stil), vil der findes et væld af materiale. Det er iøvrigt symptomatisk for den i Sverige ændrede indstilling overfor kirkegårdene; de har ellers ikke været regnet som hjemmehørende i »havebøger« på samme måde som vi i Danmark uvilkarligt medtager dem, når de samlede områder indenfor havekunst tages op til behandling. Nu har de altså også fået sig en plads i den svenske havekunsts verden.

Henning Scheel og Finn Salomonsen: Fuglebogen. Byens, Havens og Skovens Fugle. 4°, 148 s., deraf 22 farvetavler. J. Fr. Clausens Forlag. København 1948. Kr. 28,50.

Det er med overordentlig behag, man tager denne fyldige og smukke bog i hånden, og for gartnerne og kirkegårdsfolk, som ofte har besøg af mere eller mindre sjældne fugle på strøg eller træk, vil den være en ypperlig hjælp til at lære sådanne uindbudne og mere eller mindre velkomne gæster at kende, idet der på de 22 tavler er afbildet ikke mindre end 132 fugle i ypperlige gengivelser ved *Henning Scheel*. Der er ovenikøbet en af fuglene, som hedder *Hortulan*, et helt gartnerisk navn; den er nær beslægtet med gulspurven.

Denne bog har været under udarbejdelse i 3 år og må betegnes som en af de smukkeste fuglebøger i Norden. Den omtaler både de almindelig kendte og adskillige sjældne, og der svarer en beskrivende text (af *Finn Salomonsen*.) til hver af farvebillederne. Det kan anføres, at det er planlagt senere at fortsætte dette værk med bøger om havfugle o. l. samt søfugle fra moser, kær m. m. Et index bag i bogen gør det muligt let at finde billede og beskrivelse af en fugleart, som man kender navnet på — omvendt vil billederne af fuglene gøre det let at finde navnet på dem, man ikke på forhånd er kendt med.

Det anbefales dette blads læsere at anskaffe bogen og både glæde sig over den og gøre sig den nyttig.

Dansk Tidsskrift-Index. 33. årg. 8°, 338 s., Arnold Busck; Kbh. 1947.

Dette nyttige index er nu kommet i 33 årg. og er uundværligt for enhver, der hurtigt vil konstatere, hvad der i tidsskrifter er skrevet om bestemte emner. Vi konstaterer, at der vedrørende kirkegårde praktisk taget kun findes artikler i vort blad. Fejl er nu ikke undgået. S. 258 står Vejkant i stedet for Vejkrat, hvilket jo giver en ikke ringe forskel. Gale opfattelser af artikeloverskrifter forekommer også (s. 266), og hvis den registrerende havde kigget artiklen igennem (hvad der må forlanges, for at registreringen kan blive rigtig), ville vedkommende hurtigt have konstateret, at Lyngby Søpark ikke er et parkanlæg, men et boligkomplex — analogt med Solgården, Blidah o. s. v.

Danske, norske og svenske keramiske Mærker, ved Kay Nielsen. 8°, 80 s., 663 nummererede expl; Andreassens bogtryk og Købkes reproduktion, Kbh. 1948.

I en undertitel kaldes denne lille og noble bog for et forsøg til vejledning for samlere, og den indeholder kronologiske fortegnelser over keramiske fabrikker med en kort historie for hver af dem, desuden 18 farveplancher med gengivelse af mærkerne. For samlere må den være en lækkerbidsk.

Foreningen Sveriges Kyrkogårdsföreståndare. Handlingar från årsmötet i Kristianstad 2.—3. august 1948. Fol., 23 bl. plus 4 bilag; maskinskr.

Det turde være af overordentlig stor betydning, at den nu 11 år gamle forening hvert år udsender disse publikationer, hvori der sted for sted kan findes skildringer af en egns kirkegårde. Og da foreningen arbejder meget alvorligt, findes der i disse handlinger også omfattende referater af de højst saglige foredrag og indlæg vedrørende kirkegårdenes mangfoldige problemer, som det kan være nyttigt at vende tilbage til. Med megen aktualitetssans har foreningens mangeårige sekretær sørget for, at der som bilag til beretningen om Kristianstads kirkegårde også kom avtryk af de dokumenter, som den danske konge (Chr. IV) lod udfærdige, da man var nødt til at indrette en kirkegård i denne dengang danske by.

Vrejlev klostres historie, ved Peter Riemann. 8°, 192 s., Hist. samf. f. Hjørring amt, Hjørring 1947—48.

I denne lille bog gøres rede for Vrejlev klostres historie i de forskellige tidsafsnit, der ligger

før og efter reformationen, som kgl. len, som herregård o. s. fr., og den bringer adskillige dokumenterede oplysninger om bygningshistorie, økonomiske forhold, personale o. s. v. Det undrer dog, at der f. ex. ikke nævnes noget om skiftende gartnere. Kirkegård og kloster har oprindelig naturligvis ligget sammen, men i den nyere tid er dette forhold ødelagt, og herom siger forfatteren med rette, at »Det er en vanhelligelse uden lige, når man i vore dage har lagt en alfarvej mellem kirke og kloster tværs over nonnernes fredlyste område«. Der fortælles også om gravkapellerne og »Bispegraven«, hvor bispen har været lagt i malurt og humle. Kirkegårdens udvidelsesår er angivet til 1881 og 1921.

Pjece om Stenarbejder. I en lille 8-sides pjece har sten- og billedhugger *Thorvald Westergaard* i Lemvig gengivet 4 af sine stærkt særprægede arbejder. Heftet er af det nydeligste og nobleste i en sådan art, texten et værdigt propos i den stående diskussion om gravmælerne og de avbillede arbejder et stærkt vidnesbyrd om, at der også i vor tid under vore kår virkelig kan trives godt håndværksarbejde i forbindelse med alvorlige kunstneriske bestræbelser.

Cirkulære til stiftsøvrighederne angående fredning af kirkens omgivelser.

Efter at bestyrelsen af kirkerne i det langt overvejende antal tilfælde er overgået til menighedsrådene, er der fra rådernes side gennemgående vist stor interesse for kirkernes vedligeholdesstand, og store beløb er både gennem den kirkelige ligning og ad frivillighedens vej anvendt på kirkernes istandsættelse, ligesom staten på de årlige finanslove har ydet betydelige tilskud dertil, navnlig når det gælder vore gamle kirker fra middelalderen. Derimod har man ikke hidtil vist en tilsvarende omhu for at våge over, at kirkerne og kirkegårdenes omgivelser fremtræder så smukt og værdigt som muligt, og skæmmende bebyggelser som sprøjtehuse, transformatorstationer, garager, hønsehuse og skure, undertiden også beboelseshuse, er i adskillige tilfælde anbragt så tæt op imod kirkerne, at store skønhedsværdier derved er gået tabt.

I erkendelsen af, at dette uheldige forhold så vidt gørligt bør ændres, har statsministeriet og kirkeministeriet fundet det påkrævet, at man nu over hele landet søger de nærmest op imod kirkerne og kirkegårdene liggende ubebyggede arealer fredet i større eller mindre omfang ved frivillig overenskomst uden erstatningskrav fra de pågældende lodsejere, således at kirkerne i så stort omfang som muligt for fremtiden bliver

sikret mod en skæmmende og altfor nærgående bebyggelse.

Til gennemførelse af dette formål har statsministeriet og kirkeministeriet bemyndiget provst for Nørhald m. fl. herreders provsti J. Exner, Hald, der indenfor sit eget provsti har gennemført et omfattende fredningsarbejde for kirkerne, om at organisere sådanne fredningsbestrebelse og søge dem gennemført over hele landet i samråd med vedkommende fredningsdommere, provster, præster og menighedsråd.

Med henvisning hertil skal kirkeministeriet herved anmode de kirkelige myndigheder om at ville yde provst Exner al fornøden støtte i det ommeldte fredningsarbejde, som agtes påbegyndt snarest til sikring af kirkernes og kirkegårdenes omgivelser.

Det fornødne antal eksemplarer af nærværende cirkulære vedlægges til omdeling blandt provstiuvalgene, menighedsrådene og ejerne af de ikke-selvejende kirker.

Kirkeministeriet, den 26. januar 1949.

Frede Nielsen.

Louis Petersen.

Vi henviser til artiklen i hovednummeret side 98—101.

RESOLUTIONER m. m.

(fortsat fra pag. 40).

§ 14. Lig af Voksne skal henligge urørt i 20 Aar, af Børn under 12 Aar i 10 Aar. Er Liget lagt i Metalkiste, skal det henligge urørt i mindst 40 Aar. Ved Begravelse i et Familiegravsted skal dette købes eller fornyes for det tilsvarende Tidsrum.

§ 15. I et Familiegravsted, hvor der kan begravnes i dobbelt Dybde, kan der ikke paany nedsættes Lig, før Tiden er udløbet for et af de i enkelt Dybde nedsatte Lig.

§ 16. Et Familiegravsted kan fornyes saa langt frem i Tiden som ønskes, jfr. dog § 5. Det kan ikke, medmindre Begravelse samtidig finder Sted, fornyes paa kortere Tid end 5 Aar.

Hvor Forholdene paa Kirkegaardene tilsteder det, kan et Liniegravsted købes som Familiegravsted.

Paa Assistens Kirkegaard kan Fornyelse ske i indtil 20 Aar, naar Brugsretten til Gravstedet er udløbet, eller naar Begravelse finder Sted, men ellers kun til Aaret 1980. Køb af Gravsteder kan kun ske paa 20 Aar eller til Aaret 1980. Den angivne Frist af 20 Aar forhøjes til 40 Aar, naar Metalkiste anvendes, og nedsættes

til 10 Aar, forsaavidt angaar Børnegrave, jfr. § 14.

§ 17. Ved Fornyelse af Gravsteder kommer de til enhver Tid gældende Takstbestemmelser for Køb af Familiegravsteder til Anvendelse.

§ 18. Ejendomsretten til et Familiegravsted eller en Urneplads regnes altid til den 31. December det Aar, i hvilket den er udløbet.

§ 19. Naar et Gravsted ikke fornyes, er alt, hvad der henstaar paa det, efter at Tiden er udløben, Kirkegaardens Ejendom.

§ 20. Naar Gravsteder, i hvilke fortjente Mænd eller Kvinder er begravede, eller paa hvilke der findes Gravmæler af kunstnerisk Værdi, hjemfalder, gøres Indberetning til Kirkeministeriet, der bestemmer, hvorledes der skal forholdes hermed.

§ 21. Naar der ønskes opført muret Gravsted over eller under Jorden, skal dettes Indretning og Benyttelse foregaa efter de i Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenets Cirkulære af 15. Maj 1914 fastsatte Regler. Arealet skal købes for den Tid, Kirkegården bestaar, og den bebyggede Del af det skal betales med dobbelt Takst.

§ 22. Naar et Lig ønskes flyttet fra en Grav til en anden, afgøres Sagen efter indgivet Andragende af Direktoratet for Begravelsesvæsenet. Flytning foregaa efter de i Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenets Bekendtgørelse af 29. Marts 1892 og Regulativ af 6. Juni 1921 § 7 foreskrevne Regler.

§ 23. Gravmonumenter maa ikke anbringes paa Gravsteder uden efter Anmeldelse til Kirkegaardens Inspektør. Er Højden af Monumentet over 1,25 m eller dets Bredde særlig stor i Forhold til Højden, skal der tilvejebringes et forsvarligt Fundament, der skal godkendes af Inspektøren.

§ 24. I Terrasseanlægget og i den nordre Tværalle paa Vestre Kirkegaard skal den Hæk eller den Beplantning, der ved Købet forefindes paa Gravstedet, bevares. Træer, der er over 1,5 m høje, maa ikke forefindes paa Gravstedet, og Gravmælets Højde maa ikke overstige Halvdelen af Gravstedets Længde. Gravmælets Plads skal godkendes af Kirkegaardens Inspektør.

For 28 større Gravsteder paa øverste Terrasse gælder desuden særlige Bestemmelser med Hensyn til Gravmælernes Form, Højde og Anbringelse.

§ 25. Begravelsesvæsenet paatager sig Vedligeholdelse af Gravsteder for bestemte Tidsrum (Legatgravsteder) mod Betaling en Gang for

alle efter de af Kommunalbestyrelsen fastsatte Regler herfor. De indbetalte Beløb indgaar i Gravstedsfonden, af hvilken samtlige Udgifter til Legatgravstedernes Vedligeholdelse afholdes.

§ 26. Orgelspil og Korsang i Kirkegaardskapellerne udføres af de under Begravelsesvæsenet ansatte Organister og Kormedlemmer mod Betaling efter Takstbestemmelserne.

For Udførelse af eller Akkompagnement til større Musiknumre og for forudgaaende Arbejde med Prøver, Indøvelse af Kor eller Nodskrivning tilkommer der vedkommende Organist og Korpersone et særligt Vederlag, hvis Størrelse fastsættes af Begravelsesvæsenet og opkræves af dette.

§ 27. I Kirkegaardskapellerne maa ingen Begravelse ansættes senere end til Kl. 2.

§ 28. Begravelsesvæsenet har i Henhold til kgl. Resolution af 7. Juli 1859 Eneret til at besørge Ligvognskørsel og Ligbæring i Staden København. Betalingen herfor retter sig efter Gravstedets Art.

Ved en Begravelse af en Voksen maa der ikke benyttes færre end 6 Ligbærere; hvis dobbelt Kiste er anvendt, dog ikke under 8 Ligbærere.

§ 29. Urner med Asken af Lig skal enten nedgraves paa Kirkegaarden eller anbringes i de dertil indrettede, af Justitsministeriet godkendte Urnerum.

§ 30. Askeurner kan nedsættes i Jorden i saavel enkelt som dobbelt Dybde. Der skal altid være mindst 0,5 m Jord over en Askeurne. Til hver Askeurne skal beregnes et Areal af 0,5 m². Ved Nedsættelse i dobbelt Dybde afgiver dette Areal Plads til 2 Urner. Nærmere herom er angivet i Bestemmelser for Nedsættelsen af Askeurner paa de kommunale Kirkegaarde i København, stadfæstet af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet den 8. Januar 1913.

§ 31. Enhver Urne eller Beholder med Asken af et brændt Lig skal staa i Urnehallen eller urørt paa Kirkegaarden i mindst 10 Aar. Naar der ved Nedsættelse i Jorden benyttes Urne af Terrakotta eller andet uforgængeligt Materiale, skal Gravstedet købes eller fornyes mindst 50 Aar frem i Tiden. Naar der i Gravstedet indrettes lukkede Rum af Murværk, Beton eller lignende til Anbringelse af Urner, skal Gravstedet købes eller fornyes for mindst 100 Aar frem i Tiden, jfr. dog § 5.

§ 32

Kirkeministeriets Skriv. (18/3 1942) (til Gentofte Kommunalbestyrelse) ang. **Forstaaelsen af Bestemmelsen i Lov om Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde m. m. af 30. Juni 1922 § 24, Stk. 1, om Udlæggelse af Gravplads til den efterlevende Ægtefælle.**

I et hertil indsendt Andragende af 24. Februar 1942 har Kommunalbestyrelsen med Henvisning til, at der i § 24, Stk. 1, i Lov Nr. 282 af 30. Juni 1922 om Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde m. v. fastsat blandt andet følgende:

»Hvor der i Henhold til de gældende Bestemmelser uden Vederlag udlægges Gravplads til en afdød, skal der, hvis den afdøde var gift, om ønskes, samtidig umiddelbart ved Siden af den anviste Gravplads ligeledes uden Vederlag udlægges Gravplads til den efterlevende Ægtefælle.«

forespurgt, om denne Bestemmelse skal forstaaes bogstavelig, eller om det vil være tilstrækkeligt i et Tilfælde som det ommeldte at udlægge Gravsted paa en Lod, hvor der kan begraves i dobbelt Dybde, saaledes at den først afdøde Ægtefælle begraves i dyb Grav, medens den sidst afdøde herefter har Adgang til at blive begravet i enkelt Dybde.

I Anledning heraf skal man efter stedfunden Brevveksling med Stiftsøvrigheden over Københavns Stift meddele, at Ministeriet maa holde for, at den omhandlede Bestemmelse maa forstaaes efter sin Ordlyd, saaledes at Kravet om Udlæggelse af en Gravplads umiddelbart ved Siden af den først afdøde Ægtefælle ikke kan siges at være fyldestgjort ved, at der udlægges et enkelt Gravsted med dobbelt Dybde.

Kirkeministeriets Skriv. (20/3 1942) (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Fyens Stift) om, **hvorvidt Betalingen for Fornyelse af Retten til et Gravsted skulde erlægges efter Taksten for indensognsboende eller efter Taksten for udensognsboende.**

I et med Stiftsøvrighedens Skrivelse af 31. Januar 1942 hertil indsendt Andragende har Assens Menighedsraad i Anledning af, at N. N., Struer, har besværet sig over, at der for Fornyelse af Retten til hans Forældres Gravsted paa Assens Kirkegaard, Litra M, Linie I Nr. 120—21, er afkrævet ham et Beløb af 80 Kr., svarende til den for udensognsboende fastsatte Takst i den nugældende Kirkegaardsvedtægt, udbedt sig Ministeriets Afgørelse af, hvilken Betaling der vil være at erlægge for den ommeldte Gravstedsfornyelse.

Det fremgaar af Sagen, at det nævnte Grav-

sted sidst blev fornyet for en 20-aarig Periode fra den 11. Januar 1921 at regne, og at der i det da udstedte Begravelsesbrev indeholdes følgende Passus: »Ønskes Gravstedet fornyet udover foranførte Tidsrum, kan saadant tilstedes imod derfor paany at erlægge den ved det for Kirkegaarden approberede Reglement fastsatte Betaling af 8 Kr. for hver efterfølgende 20 Aar.«

Det er endvidere i Sagen oplyst, at N. N.'s Fader ved sin Død boede i Assens, og at Moderen ligeledes — bortset fra en Periode paa ca. 1 Aar omkring 1904—05 og 1 à 2 Maaneder før sin Død — havde Bopæl i Assens.

Med Henvisning til den foran citerede Bestemmelse i Begravelsesbrevet har N. N. hævdet, at han maa være berettiget til at kræve Retten til Gravstedet fornyet for en ny 20-aarig Periode for det ommeldte Beløb af 8 Kr.

Kirkegaardsbestyrelsen har paa sin Side gjort gældende, at Betalingen for Fornyelse maa ske efter de Takster, som er fastsat i den til enhver Tid gældende Vedtægt for Kirkegaarden, og at Betalingen herefter ifølge Bestemmelsen i § 5 i den for Kirkegaarden nu gældende, af Stiftsøvrigheden den 14. Juli 1934 approberede Vedtægt vil andrage 40 Kr. pr. Gravplads eller ialt 80 Kr., idet der i nærværende Tilfælde, hvor Fornyelsen rekvireres af en udensognsboende, efter Kirkegaardsbestyrelsens Formening maa erlægges den for udensognsboende gældende dobbelte Takst.

I Anledning heraf skal man tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at Ministeriet kan tiltræde den af Menighedsraadet hævdede Opfattelse, at Betalingen for Gravstedets Fornyelse for en ny 20-aarig Periode maa ske efter det til enhver Tid gældende Reglement for Kirkegaarden.

Derimod maa Ministeriet være af den Formening, at Betalingen maa erlægges efter den for indensogns boende fastsatte Takst, i hvilken Forbindelse bemærkes, at der ved Betegnelsen »udenbysboende« i Vedtægtens § 5 i ethvert Fald i Relation til et Tilfælde som det foreliggende, hvor der ikke er Spørgsmaal om Fornyelse af Hensyn til en ny Begravelse i Gravstedet, efter Ministeriets Skøn maa antages at være sigtet til de Personer, som er jordede i vedkommende Gravsted, og ikke til den, der rekvirerer Fornyelsen, idet dette stemmer bedst med Bestemmelserne i Lov Nr. 282 af 30. Juni 1922 § 25, hvortil Vedtægtens Takstbestemmelse maa slutte sig.

Herefter vil Betalingen for Fornyelse af Retten til det paagældende Gravsted for en ny 20-aarig Periode være at fastsætte til 40 Kr.

Kirkeministeriets Cirk. (30/3 1942) (til Stiftsøvrighederne) ang. **nogle Spørgsmaal vedrørende Ferie til Kirkernes Funktionærer.**

Af forskellige Ministeriet forelagte Kirkebudgetter fremgaar, at Menighedsraadene nogle Steder har beregnet Udbetaling af Feriegodtgørelse til de ved Kirken ansatte Funktionærer, uanset at disse oppebærer fast Honorar af Kirken og saaledes ogsaa under Ferien oppebærer deres Indtægter fra Kirken. Under Henvisning hertil skal Ministeriet herved henlede Opmærksomheden paa, at der, som allerede omtalt i Cirkulære herfra af 22. Maj 1939*), ikke kan blive Spørgsmaal om Udbetaling af Feriegodtgørelse til Funktionærer, der som Hovedindtægt fra Kirken oppebærer fast Honorar, hvorfor det bør paases, at Udgifter som de anførte udgaar af Kirkernes og Kirkebetjeningskassernes Budgetter.

Foranlediget af en Henvendelse fra Bestyrelsen for Landsby-Graverforeningen for Danmark, der har oplyst, at adskillige Graver og Ringere i Sommeren 1941 ikke har opnaaet Adgang til Ferie i Overensstemmelse med de Retningslinier, der er angivet i Ministeriets ovennævnte Cirkulære af 22. Maj 1939, skal man endvidere henlede Opmærksomheden paa, at der bør tiltaas de ved Kirkerne ansatte Graver og Ringere, lige saa vel som Kirkens andre Funktionærer, Adgang til Ferie paa Vilkaar, der ikke er ringere end de i Lov om Ferie med Løn af 13. April 1938 fastsatte, samt at der i de Tilfælde, hvor Graverens og Ringerens Arbejde ikke i Ferietiden kan overtages af en anden af Kirkens Funktionærer, til Udførelse af Arbejdet under Ferien bør antages en Vikar, hvis Honorar udredes af Kirken (Kirkekassen, Kirkebetjeningskassen).

Kirkeministeriets Skriv. (29/4 1942) (til Biskoppen over Aarhus Stift), hvori — under Henvisning til Biskoppens Skrivelse af 26. Marts 1942 — meddeles, at Ministeriet intet finder at erindre imod, at **den nye Sognekirke i Ring Sogn benævnes Brædstrup Kirke i Ring Sogn**, og at de to Kirkegaarde i Sognet benævnes Ring Kirkegaard og Brædstrup Kirkegaard.

Kirkeministeriets Cirk. (15/5 1942) (til Biskopperne) ang. **Underretning til Sognepræsterne om Udlevering af Askeurner.**

I Forbindelse med nærværende Ministeriums Cirkulære af 12. December 1940 angaaende Nedsættelse af Urner paa Kirkegaarde, skal man anmode Deres Højærværdighed om at ville gøre Præsterne bekendt med, at Justitsmi-

*) Se småskrifter nr. 9 (red. anm.).

nisteriet paa dertil given Anledning i en Cirkulærskrivelse af 27. April 1942 til Københavns og Frederiksbergs Begravelsesvæsen og samtlige Krematorier har fastsat, at den i § 7 i Regulativ Nr. 202 af 1. Juni 1937 for Udførelse af Ligbrænding omhandlede Underretning, der skal gives til Sognepræsten paa det paatænkte Begravelsessted i Tilfælde, hvor Asken af en Person er udleveret til Anbringelse paa en Kirkegaard, som ikke er beliggende i det Sogn, hvor Dødsfaldet er sket, bør indeholde, foruden Oplysning om Stedet og Tidspunktet for Brændingen, det paatænkte Anbringelsessted og eventuelt Navnet paa den Person, til hvem Udlevering af Asken er sket, tillige Oplysning om den afdødes Navn, Stilling, Dødsstedet, Fødsels- og Dødsdato, Brændingsdagen og endvidere, hvis Jordpaakastelsen har fundet Sted, Oplysning om Datoen og Stedet for Jordspaa-kastelsen og den tjenstgørende Præsts Navn.

Det er endvidere i Cirkulærskrivelsen udtalt, at den Underretning, der i Henhold til Regulativets § 7 skal gives til Dødsstedets Sognepræst, bør være enslydende med Meddelelsen til Begravelsesstedets Sognepræst, og begge Meddelelser bør afgives i underskreven Form.

Kirkeministeriets Skriv. (27/5 1942) (til Akademigartner Georg Georgsen, Sorø) ang., hvorvidt „Niveau-Behandling“ af et Gravsted vil kunne gennemføres mod Gravstedsejerens Ønske.

I en hertil indsendt Skrivelse har De med Henvisning til, at det ved Regulering og Udvidelse af Kirkegaarde meget ofte forekammer, at Jordoverfladens Højdeforhold af skønhedsmæssige eller tekniske Aarsager maa ændres paa Dele af bestaaende Gravsteder enten ved Afgravninger eller ved Paafyldning af Muld, forespurgt, om en af vedkommende Gravstedsejere uønsket Afgravning eller Paafyldning af Jord vil være i Strid med Bestemmelserne i Lov Nr. 282 af 30. Juni 1922 om Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde m. v., § 24, Stk. 2, jfr. kgl. Anordning af 10. December 1927 § 20, hvorefter enhver Grav skal henligge urørt i den ved Kirkegaardsvedtægten fastsatte Fredningstid.

Saaledes foranlediget skal man herved med-

dele til Efterretning, at Ministeriet vil være tilbøjeligt til at mene, at en saadan »Niveau-Behandling« af et Gravsted ikke vil kunne gennemføres imod den paagældende Gravstedsejers Ønske.

Lov om Ændring af den i § 3 i Lov af 6. Juli 1867 vedrørende Demarcationslinien om København indeholdte Bestemmelse om Afhændelse af Gravsteder paa Holmens og Garnisons Kirkegaarde.

Vi *Christian den Tiende*, af Guds Naade Konge til Danmark og Island, etc. etc., *Gøre vitteligt*: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Den i § 3 i Lov af 6. Juli 1867 vedrørende Demarcationslinien om København fastsatte Frist, hvorefter ingen Afhændelse af Begravelsespladser paa Holmens og Garnisons Kirkegaarde i København til Eje eller Benyttelse maa finde Sted ud over Aaret 1947, ændres saaledes, at saadan Afhændelse herefter fremdeles kan finde Sted indtil 1. Januar 1960*).

Kirkeministeriets Skriv. (8/7 1942) (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Aarhus Stift) ang. en Kirketiendeejers Pligt til at lade foretage Læplantning efter Synets Bestemmelse og til at fjerne Affald fra Kirkegaarden m. m.

I det med Hr. Stiftsamtmandens og Deres Højærværdigheds Skrivelse af 24. Juni 1942 hertil tilbagefulgte Andragende har Ejeren af A. Sogns Kirketidende anholdt om Godkendelse af et af C. M. Hess' Fabrikker, Vejle, afgivet Forslag til Opvarmning af A. Kirke samt forespurgt, om Kirketiendeejeren er forpligtet til:

- a. at lade foretage Læplantning efter Krav derom fra Synet.
- b. at lade fjerne Affald fra Kirkegaarden,
- c. at skaffe Rum til Brændsel samt
- d. at renholde gamle og forfaldne Gravsteder og Arealer, der ikke er taget i Brug som Gravsteder.

I Anledning heraf skal man tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at de fornævnte, af Kirketiendeejeren rejste Spørgsmaal maa besvares bekræftende, idet dog bemærkes, at forfaldne Gravsteder ikke renholdes som saadanne, men sløjfes.

*) Se V. K. nr. 14, s. 136-37 (red. anm.).